

Nr 435.

Av herr **Lövgren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 198, angående upplåtande av kronotorp å vissa kronoparker m. m.

Genom proposition nr 198 till årets riksdag föreslår Kungl. Maj:t ändrade bestämmelser för upplåtande av odlingslägenheter inom de sex nordligaste länens kronoparker. Förslaget ansluter sig i huvudsak till det förslag som utarbetats av de sakkunniga, vilka tillkallats för att inom domänstyrelsen biträda vid frågans undersökning. På en viktig punkt skiljer sig emellertid Kungl. Maj:ts förslag från det av de sakkunniga avgivna. Nämligen ifråga om grundförutsättningen för upplåtelsen. De sakkunniga hade föreslagit att upplåtelsernas syfte skulle vara att främja egnahemsbildningen och underlätta skogsarbeters och därmed jämställdas försörjningsmöjligheter. Ut i det nu framlagda förslaget göres upplåtelsen beroende av, om domänstyrelsen finner föreslagna lägenheter lämpliga för ändamålet och erforderliga för tillgodoseende av behovet av arbetskraft på kronans skogar. Nu gällande bestämmelser för upplåtande av odlingslägenheter äro långt mindre restriktiva och ge på ett helt annat sätt tillfälle för den efter ett eget hem längtande medborgaren möjlighet att etablera ett sådant, låt vara blygsamt och enkelt, men dock ett hem. Det är därför att beklaga, att Kungl. Maj:ts förslag innehåller en så stark restriktion på denna viktiga punkt. Jag tillåter mig därför motionsledes att framlägga ett förslag, som går ut på en förändring av förslagets paragraf nr 1.

Departementschefen anför på sidan 22 i propositionen:

»Vid övervägande av de förändringar i reglerna för ifrågavarande upplåtelser, som böra vidtagas, synes mig särskild hänsyn böra tagas därtill, att en nödvändig förutsättning för en framgångsrik bosättning å de norrländska kronoparkerna torde vara, att nybyggaren erhåller tillgång till förtjänstarbete. På sätt domänstyrelsen yttrat torde en av de viktigaste orsakerna till att upplåtande av odlingslägenheter i vissa fall givit mindre gott resultat hava varit, att nödigt förtjänstarbete utom lägenheten ej stått att erhålla. Det förtjänstarbete, som i förevarande fall företrädesvis kan komma i fråga, torde vara skogsarbete å kronoparkerna. Med hänsyn härtill finner jag mig böra biträda domänstyrelsens ståndpunkt, att upplåtelse av ifrågavarande slag allenast bör äga rum, där sådan erfordras för tillgodoseende av behovet av arbetskraft å kronans skogar.

Emellertid synes i anslutning till vad egnahemsstyrelsen anfört böra tillses, att man icke avskär möjligheten för jordbruksbildning i egentlig mening å kronoparkerna i sådana fall, där förutsättningar på grund av tillgång till odlings-

mark och förhållandena i övrigt, såsom annat förtjänstarbete än hos kronan, föreligga för uppkomsten av bärkraftiga egna hem. Egnahemsstyrelsen har härutinnan föreslagit bestämmelser åsyftande att områden å ifrågavarande kronoparker, som med hänsyn till behovet av arbetskraft å kronans skogar ej anses böra upplåtas såsom kronotorp, skulle kunna jämte erforderliga skogsområden avskiljas från kronoparkerna för att användas för egnahemsändamål. Då denna fråga torde äga nära samband med spörsmålet angående vilka regler, som böra gälla för försäljningar från kronans egendomar i allmänhet, har jag ansett densamma ej böra upptagas i detta sammanhang. Emellertid har i förut omförmälda inom jordbruksdepartementet utarbetade förslag till ändrade grunder för försäljning av kronoegendomar m. m., vilket jag ämnar föreslå till framläggande för innevarande års riksdag, upptagits stadganden, som torde vara ägnade att tillgodose behovet av jordupplåtelser från kronoparkerna i nu avsedda fall.»

Det går ingen fast markerad gräns mellan jordbruksfastigheter och lägenheter som äro att betrakta som arbetareboställen. Det blir därför en fiktion när man talar om en jordbruksbetonad — och en mindre jordbruksbetonad kolonisation inom de sex norrländska länen. En odlingslägenhetsinnehavare eller en kolonist, som kommit så långt att han odlat 5 hektar eller däröver, får icke längre så mycken tid över för skogsarbete utan är närmast att jämställa med en mindre hemmansägare ur försörjningssynpunkt. Planen på att dela upp kolonisationsverksamheten på två linjer är därför icke rationell. Teoretiskt kan det ju se bättre ut, om egnahemsstyrelsen får ta hand om den mera jordbruksbetonade kolonisationen, men i praktiken kommer det att verka splittrande på verksamheten och även förorsaka onödiga kostnader. Det kan ju tänkas fall då ett stort, till odling tjänligt område med fördel avskiljes ur en kronopark, men oftast ligger det så till, att även lägenheter, som sedermera ha utsikter att upparbetas till självständiga jordbruk, under den första tiden efter upplåtelsen för sin utveckling äro beroende av, att deras innehavare kan erhålla förtjänstarbete utom lägenheten.

Det är ju heller icke obekant, att en del revirförvaltare stå tämligen likgiltiga för hela denna verksamhet och helst se att inga upplåtelser ske på kronoparkerna. En så restriktiv formulering av paragraf 1 som Kungl. Maj:ts förslag innebär kommer i sådana fall att verka direkt tillbakahållande och hindra uppkomsten av annars önskvärda egna hem.

När riksdagen år 1925 fattade beslut i frågan om kolonisationen och slopade den centrala kolonisationsnämnden och överflyttade dess verksamhet till de s. k. länsnämnderna, var icke detta heller någon rationell lösning av problemet, och man ifrågasätter allvarligt, huruvida kolonatupplåtelser över huvud vidare böra ske. Det har försports, att egnahemsstyrelsen skulle få övertaga de administrativa uppgifter, som nu åvila länsnämnderna. Jag tillåter mig därför att, även om den saken icke hör direkt samman med nu under behandling varande

fråga, påpeka, att detta skulle vara att onödigt fördyra den administrativa apparaten för denna verksamhets tillsyn. Enligt mitt sätt att se äro samtliga upplåtelser på kronoparkerna i de norrländska länen vare sig de heta fjäll-lägenheter, skogstorp, odlingslägenheter, kolonat eller kronotorp till sin art så lika, att samma myndighet utan svårigheter bör kunna med största fördel för det allmänna handhava tillsynen. Och vad är då naturligare, än att domänstyrelsen, som har sina tjänstemän i ständigt arbete på kronoparkerna, utövar denna tillsyn. Av de upplåtna kolonaten ligga större antalet sida vid sida med odlingslägenheter och skogstorp och den skillnad som förefinnes mellan dem är upplåtelsekontraktets olika formulering. Ur försörjningssynpunkt äro de tämligen jämställda.

Inom de sex nordligaste länen finnas utan tvivel ett behov av en egnahemsverksamhet i stil med den som upplåtelse av odlingslägenheter erbjudit och som nu väsentligt förbättras, om Kungl. Maj:ts förslag vinner riksdagens bifall. Det är därför att hoppas det riksdagen gör tillgången till dylika lägenheter något lättare än den skulle bli vid ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag oförändrat.

På grund av det ovan anförda tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att riksdagen ville antaga Kungl. Maj:ts förslag till kun-görelse angående upplåtande av kronotorp å vissa kronopar-ker m. m. (Kungl. Maj:ts prop. nr 198) med följande ändrade lydelse av förslagets paragraf 1:

För främjande av egnahemsbildningen och för underlättande av skogsarbetares och därmed likställdas försörjningsmöjlig-heter må å kronoparker och kronoöverloppsmarker nedom odlingsgränsen inom Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorr-lands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län av do-mänstyrelsen på ansökan upplåtas sådana till odling och bebyg-gande tjänliga jordlägenheter (kronotorp), som där kunna vara att tillgå och som av domänstyrelsen prövas kunna utan olägenhet upplåtas.

Stockholm den 9 april 1929.

O. W. Lövgren.

I motionens yrkande instämma:

Ernst Hage.

P. J. Näslund.

Elof Lindberg.